



Omgevingsanalyse najaar 2021

Beleving van SZW-thema's door
het Nederlands publiek, ZZP-ers
en werkgevers

Tjitske Haakma en Dieter Verhue

244410216

December 2021



Contents

1	Inleiding	3
2	Management summarysummary	7
3	Uitkomsten Nederlands publiek	11
4	Uitkomsten ZZP-ers	20
5	Uitkomsten werkgevers	32
6	Bijlagen	42

1

Inleiding

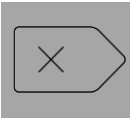
Inleiding



Achtergrond

Dit onderzoek is uitgevoerd als onderdeel van de Omgevingsanalyse van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Met het onderzoek is in kaart gebracht welke beleidsonderwerpen van SZW belangrijk worden gevonden door het Nederlands Publiek, ZZP-ers en werkgevers (allen 18+). Daarnaast is in kaart gebracht over welke beleidsonderwerpen deze groepen zich zorgen maken. In het onderzoek worden voor de verschillende doelgroepen trendvergelijkingen gemaakt tussen deze meting (najaar 2021) en de meting in het voorjaar van 2021. In dit rapport zijn de resultaten van drie groepen opgenomen:

- Nederlands Publiek;
- ZZP-ers;
- Werkgevers.



Doelgroepen

Waar mogelijk zijn verschillen tussen subgroepen statistisch getoetst. Bij het Nederlands Publiek is hierbij gekeken naar leeftijd en opleidingsniveau. Bij werkgevers is gekeken naar verschillen in bedrijfsgrootte. Op de volgende slide (leeswijzer) is uitgelegd wanneer verschillen wel en wanneer deze niet worden gerapporteerd. Voor de meer gedetailleerde verschillen zijn tabellen beschikbaar waarin alle resultaten van alle subgroepen zijn weergegeven.

Leeswijzer

Leeswijzer: significante verschillen

In dit rapport worden uitkomsten op totaalniveau gerapporteerd en wordt daarnaast aangegeven of er verschillen zijn naar leeftijdsgroep en opleidingsniveau. Bij bedrijven worden verschillen naar bedrijfsgrootte (het aantal werkzame personen) beschreven. Verschillen worden alleen gerapporteerd als ze statistisch significant zijn ten opzichte van het totaal. Verschillen tussen twee groepen onderling (zoals 18- tot en met 34-jarigen en de groep 50- tot en met 64-jarigen) worden niet gerapporteerd. Dergelijke gedetailleerde verschillen zijn uit de tabellen te halen, die als bijlage bij het onderzoek zijn opgeleverd.

Meervoudige en enkelvoudige vragen

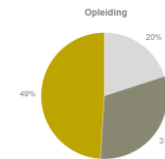
Soms kan het zijn dat bij enkelvoudige vragen de percentages niet optellen tot 100%. Soms kunnen antwoorden optellen tot 99% of tot 101%. Het betreft hier afrondingsverschillen die in deze rapportage niet zijn gecorrigeerd. Bij vragen waarbij meer antwoorden mogelijk zijn, tellen de antwoorden logischerwijze op tot meer dan 100%.

Doorvragen

De meeste vragen zijn aan alle deelnemers aan het onderzoek gevraagd. Als het een vervolgvraag aan een specifiek gedeelte van de deelnemers betreft, staat het aantal respondenten bij de grafiek vermeld.

Uitleg soorten grafieken

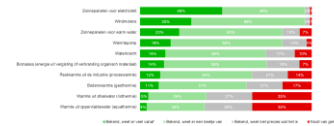
In het onderzoek is gebruik gemaakt van drie soorten grafieken: cirkeldiagrammen, staafdiagrammen en samengestelde staafdiagrammen. Hieronder staat een beknopte uitleg.



Cirkeldiagram: met dit diagram wordt in beeld gebracht wat de verhouding of samenstelling van een bepaald resultaat is op een totaal van 100%.

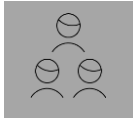


Staafdiagram: een staafdiagram bestaat uit meerdere staven of balken waarmee absolute scores of percentages in beeld worden gebracht of met elkaar worden vergeleken.



Samengesteld staafdiagram: in dit type diagram worden verhoudingsresultaten in beeld gebracht met meerdere, samengestelde staven of balken die allemaal optellen tot 100% en daarmee verhoudingen laten zien die onderling gemakkelijk met elkaar kunnen worden vergeleken.

Onderzoeksspecificaties



Steekproefbron

De steekproef is getrokken in NIPObase, een online onderzoekspanel met daarin ruim 100.000 Nederlanders die beschikbaar zijn om aan onderzoek deel te nemen. Hieruit zijn drie afzonderlijke steekproeven getrokken: een van het Nederlands publiek van 18 jaar en ouder, representatief naar de achtergrondkenmerken geslacht, leeftijd, opleiding, regio en grootte van het huishouden. De steekproeven van de ZZP-ers en werkgevers zijn random getrokken en na de dataverzameling herwogen op de achtergrondkenmerken leeftijd en geslacht (ZZP-ers) en grootte van het bedrijf (werkgevers).



Respons

In totaal zijn 1.880 Nederlanders van 18 jaar en ouder uitgenodigd om aan het onderzoek deel te nemen en hebben 817 Nederlanders aan het onderzoek deelgenomen (respons 43%). Daarnaast zijn 857 werkgevers uitgenodigd en hebben 500 werkgevers aan het onderzoek deelgenomen (respons 58%). Van de ZZP-ers in het panel zijn 1.015 mensen uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek en hebben 535 ZZP-ers aan het onderzoek deelgenomen (respons 53%).



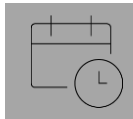
Online methode

Voor dit onderzoek is gebruikt gemaakt van een online vragenlijst (CAWI: computer assisted web interviewing). Respondenten ontvingen een e-mail met daarin informatie over het onderzoek en een link naar de online vragenlijst.



Vragenlijst

De vragenlijst is opgesteld door Kantar in samenspraak met het ministerie van SZW. De gemiddelde invulduur bedroeg 10 minuten.



Veldwerkperiode

Het veldwerk heeft gelopen van 16 tot en met 24 november 2021. Na afloop van het veldwerking zijn de resultaten herwogen op de eerder genoemde achtergrondkenmerken.

2

Management summary

Management summary Nederlands publiek (1/3)

Thema's omtrent inkomensonzekerheid prioriteit

De meest genoemde SZW-prioriteiten die Nederlanders spontaan naar voren brengen zijn zorgen voor een goede pensioenvoorziening, inkomensbeleid en armoedebestrijding. Als men uit een lijst voorgeselecteerde antwoorden kan kiezen, zien we deze onderwerpen ook vaak worden gekozen. Echter de meest genoemde prioriteit bij deze 'geholpen' vraag is "misbruik van uitkeringen en toeslagen tegengaan" (door 47% genoemd). De hoge score van dit onderwerp is opvallend omdat dit onderwerp spontaan nauwelijks wordt genoemd, maar ook in het licht van de toeslagenaffaire. Het percentage dat aangeeft dat handhaving met de menselijke maat moet gebeuren ligt met 22% aanmerkelijk lager. Vervolgonderzoek zou kunnen uitwijzen waarom Nederlanders zo veel prioriteit aan dit onderwerp geven, terwijl zij dit onderwerp spontaan weinig noemen.

Twaalf procent kan moeilijk rondkomen

Bijna de helft van de Nederlanders (46%) geeft aan gemakkelijk te kunnen rondkomen en nog eens 41% geeft aan dat rondkomen niet makkelijk, maar ook niet moeilijk is. Van de Nederlanders heeft 12 procent wel moeite om de eindjes aan elkaar te knopen. De groep die aangeeft geldzorgen te hebben is groter (34%), waarbij weinig spaargeld hebben de meest genoemde zorg is. Een kleine groep (2%) geeft aan problematische schulden te hebben (zoals onbetaalde rekeningen). Een deel van deze groep heeft contact gezocht met een instantie voor hulp. Echter sommigen weten niet waar zij voor hulp terecht kunnen.

Meer polarisatie en minder tolerantie

In het voorjaar van 2021 vond 65% van de Nederlanders dat mensen het (vergeleken met 5 jaar geleden) minder vaak met elkaar eens zijn over maatschappelijke kwesties. Medio november is dit percentage toegenomen tot 71%. Ook hebben meer mensen de indruk (van 56% naar 62%) dat de tolerantie voor andere denkbeelden in de afgelopen vijf jaar is afgenomen. De bezorgdheid over beide ontwikkelingen is ook toegenomen. 58% maakt zich zorgen over de toegenomen polarisatie (was 49% in het voorjaar) en 50% maakt zich zorgen over de afgenomen tolerantie (was 55%).

Minder aandacht voor arbeidsdiscriminatie, diversiteit en inclusie

Even veel mensen als in het voorjaar denken dat de kloof tussen arm en rijk in de afgelopen vijf jaar groter is geworden (75%). De aandacht voor arbeidsmarktdiscriminatie (van 40% naar 32%) en voor diversiteit en inclusie (van 40% naar 34%) nam volgens de Nederlanders daarentegen af.

Management summary ZZP (2/3)

Zorgen voor een goede pensioenvoorziening belangrijkste prioriteit

De meeste ZZP-ers noemen spontaan dat het ministerie van SZW zich de komende 12 maanden bezig zou moeten houden met het “zorgen voor een goede pensioenvoorziening”. Als tweede onderwerp noemt men spontaan “alles omtrent corona”. Wanneer we aan zzp’ers een lijst met voorgeselecteerde onderwerpen voorleggen wordt misbruik van uitkeringen en toeslagen tegengaan (44%) en armoede in Nederland (41%) het vaakst genoemd. Ook veel genoemd zijn meer regels ter bescherming van ZZP-ers (30%) en zorgen voor inkomen bij verlies van werk, arbeidsongeschiktheid en pensioen (29%).

Een op de zes ZZP-ers maakt gebruik van de TOZO

Van de ZZP-ers in dit onderzoek maakt 17% op dit moment gebruik van de TOZO. Van deze groep voelt 61% zich door de TOZO geholpen. 9% van de ZZP-ers komt wel in aanmerking voor TOZO maar maakt er geen gebruik van. Van de ZZP-ers maakt 4% gebruik van de mogelijkheid van een lening binnen de TOZO.

Een op de tien ZZP-ers heeft moeite met rondkomen

Van de ZZP-ers kan 57% gemakkelijk rondkomen en 33% kan niet gemakkelijk, maar ook niet moeilijk rondkomen. 10 procent heeft wel moeite om rond te komen. Daarbij zien we dat 5 procent van de ZZP-ers problematische schulden heeft: men heeft onbetaalde rekeningen, krijgt brieven van incassobureaus of er is beslag gelegd op het inkomen. Een klein deel van deze groep weet niet waar men terecht kan voor hulp. Van de ZZP-ers geeft 8% aan schulden te hebben opgebouwd als gevolg van Corona. Bij de helft van deze groep bedreigen deze schulden het voortbestaan van het bedrijf. Naast de groep met schulden geeft 19% van de ZZP-ers aan weinig spaargeld te hebben en is 6% bang voor verlies van werk. Bijna driekwart (72%) heeft geen geldzorgen.

Meer onenigheid over maatschappelijke kwesties

Als ZZP-ers een vergelijking maken met vijf jaar geleden vindt 78% dat Nederlanders het minder met elkaar eens zijn over maatschappelijke kwesties. Dit percentage is toegenomen ten opzichte van de voorjaarsmeting (was 65%). Ook zien we, net als bij het Nederlands publiek, dat meer ZZP-ers denken dat er in Nederland minder tolerantie is voor andere denkbeelden (nu 66%, was 60%). Men maakt zich hier in even sterke mate zorgen over als in het voorjaar.

Management summary werkgevers (3/3)

Alles omtrent corona, zorgen voor een goede pensioenvoorziening en alles omtrent inkomen als belangrijkste beleidsprioriteiten

De meest genoemde SZW-prioriteiten die werkgevers spontaan naar voren brengen zijn alle onderwerpen omtrent corona (13%), het zorgen voor een goede pensioenvoorziening (13%) en inkomensbeleid (13%).

Specifiek gevraagd naar knelpunten op de arbeidsmarkt, noemen werkgevers het vaakst de zorg om misbruik van uitkeringen en toeslagen tegen te gaan (41%). Als tweede wordt ook de krapte op de arbeidsmarkt (het tekort aan personeel bestrijden) (34%) vaak genoemd. Als we dezelfde vraag aan het Nederlands publiek en aan ZZP-ers stellen is ook bij die groepen het tegengaan van misbruik van uitkeringen en toeslagen het meest genoemde antwoord.

Personeelstekort als grootste knelpunt op de arbeidsmarkt

De werkgevers noemen personeelstekort (15%) het vaakst als knelpunt op de arbeidsmarkt. Het NL-Publiek en ZZP-ers noemden het vaakst salaris/inkomen/koopkracht als knelpunt op de arbeidsmarkt. Personeelstekort werd daarna het vaakst genoemd door ZZP-ers (11%). Onder het NL-Publiek geeft enkel 6% aan personeelstekort als grootste knelpunt te zien op de arbeidsmarkt.

Minder overeenstemming over maatschappelijke kwesties

Net als de andere twee doelgroepen vinden veel werkgevers dat er ten opzichte van vijf jaar geleden minder overeenstemming is over maatschappelijke kwesties (76%) en vindt 65% dat de tolerantie voor andere denkbeelden is afgenomen. Ongeveer de helft vindt dat er meer aandacht is voor diversiteit en inclusie (52%) en iets minder dan de helft denkt dat er meer aandacht is voor het tegengaan van arbeidsmarktdiscriminatie (43%).

Een derde van de werkgevers heeft van steunmaatregelen gebruik gemaakt

Van de werkgevers in dit onderzoek maakt circa een derde gebruik van een steunmaatregel of heeft daar gebruik van gemaakt. Daarbij heeft 18% gebruik gemaakt van de NOW 1.0 regeling, 12% van de NOW 2.0 regeling en 9% van de NOW 3.0 regeling. Bijna driekwart geeft aan dat de NOW regeling heeft geholpen. 82% heeft een vaststelling aangevraagd.

Voorts heeft 11% gebruik gemaakt van de TVL en 10% van uitstel van belastingbetaling. Meer dan driekwart zegt voldoende informatie te hebben over het vervolgtraject.

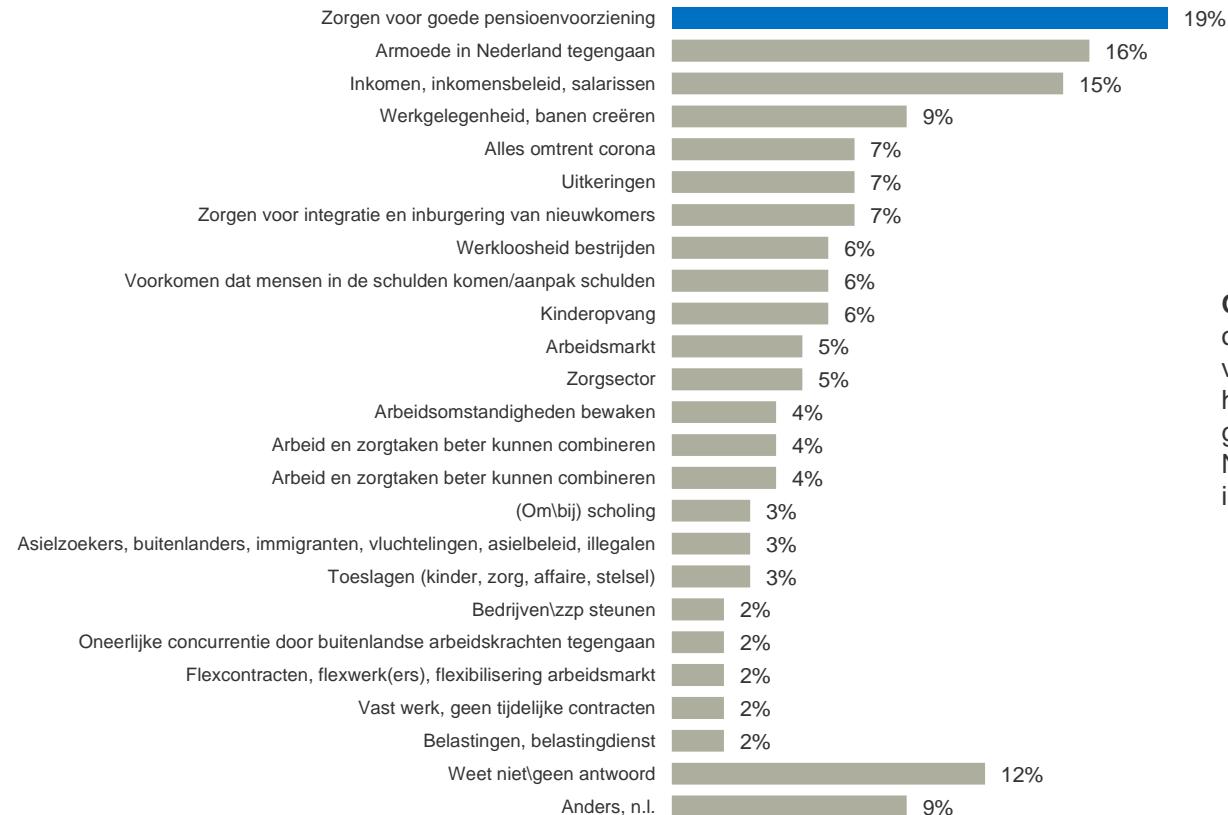
Van de werkgevers geeft 11% aan zakelijk of privé schulden te hebben als gevolg van Corona. Van circa de helft van deze groep vormen de schulden een bedreiging voor het voortbestaan van het bedrijf.

3

Uitkomsten Nederlands publiek

Bijna één op de vijf Nederlanders geeft aan dat de minister en staatssecretaris zich de komende 12 maanden vooral moet bezighouden met het zorgen voor een goede pensioenvoorziening

Open vraag: prioriteit beleidsonderwerpen



Open vraag: om een beeld te krijgen van de onderwerpen waarvan Nederlanders het belangrijk vinden dat het ministerie van SZW zich ermee bezig houdt, is een open vraag gesteld die achteraf gecodeerd is. De antwoorden waarbij 1% van de Nederlanders prioriteit aan geeft zijn niet opgenomen in de grafiek.

Vraag: Deze vragenlijst gaat over het werkgebied van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Dit ministerie houdt zich bezig met werk en bestaanszekerheid voor iedereen. Denk bijvoorbeeld aan: de werking van de arbeidsmarkt, pensioenen, armoedebestrijding en schuldhulpverlening, uitkeringen, integratie en inburgering, arbeidsmigratie, leven lang ontwikkelen, inkomensbeleid, het combineren van arbeid en zorg, kinderopvang, en arbeidsomstandigheden en de inspectie daarop. Wat zijn volgens u de belangrijkste problemen die de minister en staatssecretaris van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de komende 12 maanden moeten aanpakken? (Open vraag. Basis: NL Publiek: n=817).

Misbruik van uitkeringen, een goede pensioenvoorziening en het tegengaan van armoede zijn volgens burgers de belangrijkste beleidsprioriteiten

Prioriteit beleidsonderwerpen



- = urgenter dan afgelopen voorjaar
- = minder urgent dan afgelopen voorjaar
- = niet veranderd
- = afgelopen voorjaar niet gevraagd

Leeftijdsverschillen: 65-plussers geven significant vaker prioriteit aan de beleidsonderwerpen 'zorgen voor integratie en inburgering van nieuwkomers' (28% versus 19% van het totaal) en 'tegengaan van het ontduiken van regels voor minimumloon en CAO loon door werkgevers' (31% versus 22% van het totaal). Nederlanders onder de 34 jaar geven significant minder vaak prioriteit aan het beleidsonderwerp 'zorgen voor een goede pensioenvoorziening' (31% versus 45% van het totaal).

Opleidingsniveau: naar opleidingsniveau zijn er eveneens verschillen. Zo noemen hoog opgeleiden vaker 'krapte op de arbeidsmarkt bestrijden' (31% versus 23% van de middelbaar en 17% van de laag opgeleiden). Ook 'de zorg voor integratie en inburgering van nieuwkomers' wordt vaker door hoog opgeleiden genoemd (25% versus 17% van de middelbaar en 13% van de laag opgeleiden). Het 'beschermen van de koopkracht' wordt door middelbaar opgeleiden juist vaker genoemd (33%) dan hoog opgeleiden (21%).

Vraag: Waar moeten de minister en staatssecretaris zich in de komende 12 maanden vooral mee bezighouden, vindt u? (Basis: NL Publiek: n=817).

Nederlanders maken zich het meest zorgen over het tegengaan van misbruik van uitkeringen en toeslagen en de schuldenproblematiek, armoedebestrijding en de zorg voor een goede pensioenvoorziening,

Zorgen over beleidsonderwerpen



- = urgenter dan afgelopen voorjaar
- = minder urgent dan afgelopen voorjaar
- = niet veranderd
- = afgelopen voorjaar niet gevraagd

Leeftijdverschillen: gekeken naar leeftijd valt op dat vooral onder 65-plussers het zorgenniveau hoger ligt. Zo maken ze zich vaker zorgen over de aanpak van de schuldenproblematiek (69%), het aan het werk helpen van mensen die langdurig werkloos zijn (65%) en het tegengaan van armoede in Nederland (74%).

Opleidingsniveau: laag opgeleiden maken zich vaker zorgen over misbruik van uitkeringen en toeslagen dan hoog opgeleiden (56% versus 45%). Ook de zorg over het beschermen van de koopkracht komt vaker onder laagopgeleiden voor (75% versus 55% van de middelbaar en 53% van de hoog opgeleiden).

Vraag: Over welke van de onderwerpen die u belangrijk vindt maakt u zich ook zorgen? (Basis: NL Publiek dat prioriteit stelt aan de voorgelegde beleidsonderwerpen).

De meest genoemde knelpunten op de arbeidsmarkt hebben te maken met salaris/inkomen/minimumloon/inflatie/koopkracht

Open vraag: knelpunten op de arbeidsmarkt

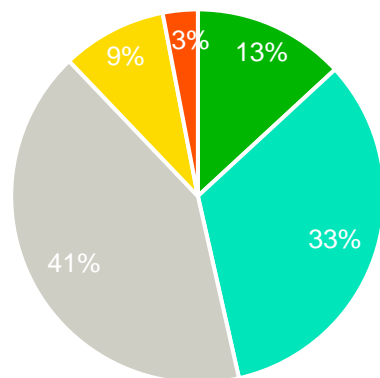


Open vraag: om een beeld te krijgen van de onderwerpen waarvan Nederlanders vinden dat de grootste knelpunten op de arbeidsmarkt zijn, is een open vraag gesteld die achteraf gecodeerd is. De antwoorden waarbij 1% van de Nederlanders prioriteit aan geeft zijn niet opgenomen in de grafiek.

Vraag: Wat zijn volgens u de grootste knelpunten op de arbeidsmarkt (dus als het gaat om banen, arbeidscontracten, werkgelegenheid, het vervullen van vacatures, mensen begeleiden van werk naar werk en scholing en ontwikkeling van medewerkers)? (Open vraag. Basis: NL Publiek: n=817).

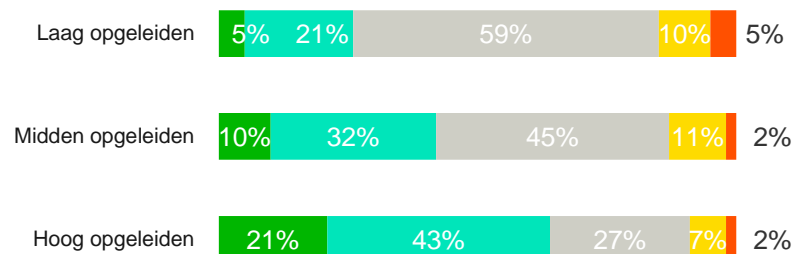
12% komt moeilijk tot zeer moeilijk rond met het inkomen

Rondkomen met inkomen



- Heel gemakkelijk
- Gemakkelijk
- Niet gemakkelijk, niet moeilijk
- Redelijk moeilijk
- Heel moeilijk

Verschil in opleiding

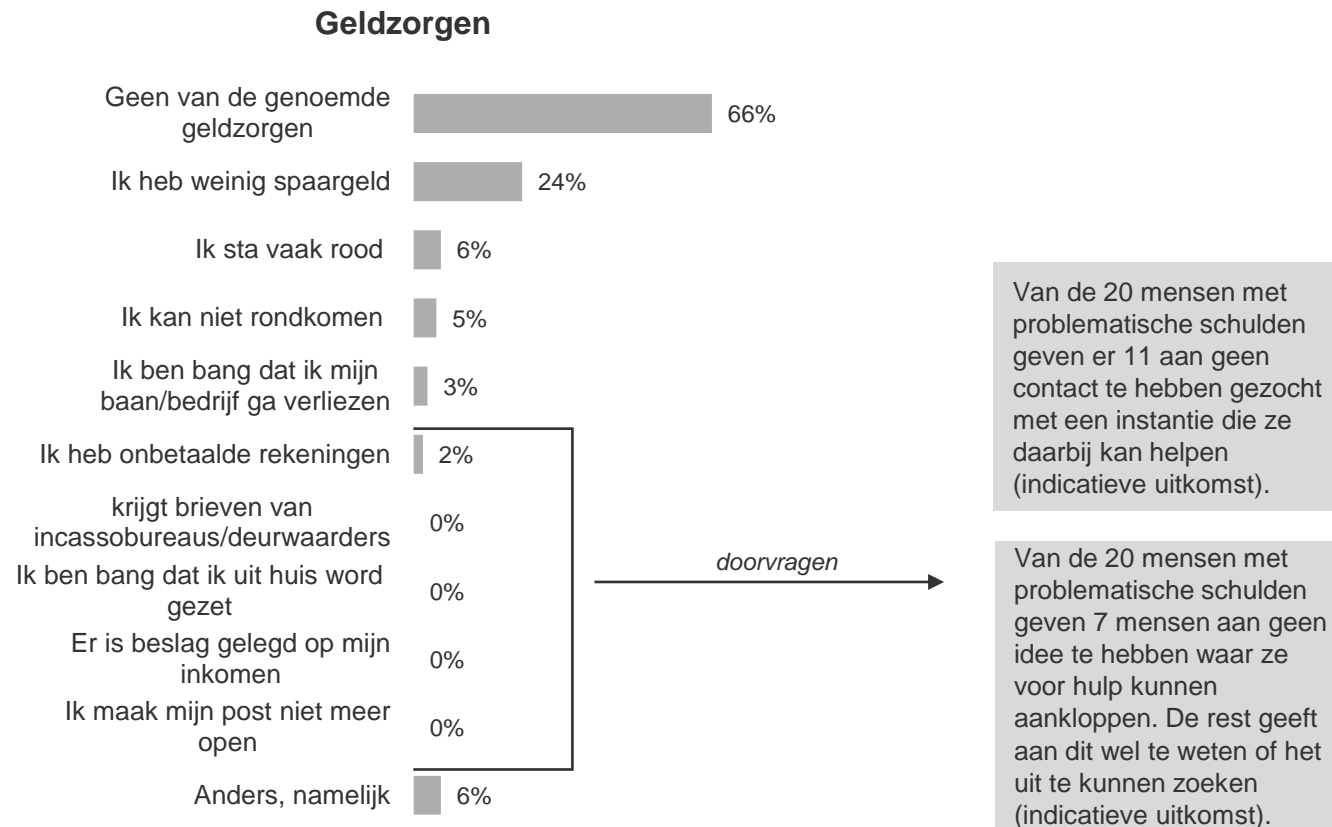


Leeftijdsverschillen: gekeken naar leeftijd valt op dat vooral 65-plussers aangeven (heel) gemakkelijk rond te komen (54%). 18 t/m 64 jarigen geven dan ook vaker aan redelijk moeilijk rond te komen (11% versus 4% van de 65-plussers).

Opleidingsniveau: hoog opgeleiden kunnen vaker (heel) gemakkelijk rondkomen (64%) dan middelbaar (42%) en laag (26%) opgeleiden. Laag opgeleiden kunnen vaker niet gemakkelijk, niet moeilijk rondkomen (59%) dan middelbaar (45%) en hoog (27%) opgeleiden.

Vraag: Kunt u (heel) gemakkelijk, redelijk of (heel) moeilijk rondkomen met uw inkomen? (Basis: NL Publiek: n=817) (Laag opgeleide Nederlanders: n=123; Midden opgeleide Nederlanders: n= 376; Hoog opgeleide Nederlanders: n=318).

Twee derde van de Nederlanders geeft aan geen geldzorgen te hebben, een derde heeft dat op de één of andere manier wel, ongeveer 2% heeft problematische schulden



Leeftijdverschillen: net zoals in het voorjaar van 2021 blijkt dat 65-plussers de minste geldzorgen hebben (87% 'geen van deze') en de 18- t/m 34-jarigen vooral zorgen hebben over het hebben van weinig spaargeld (33%).

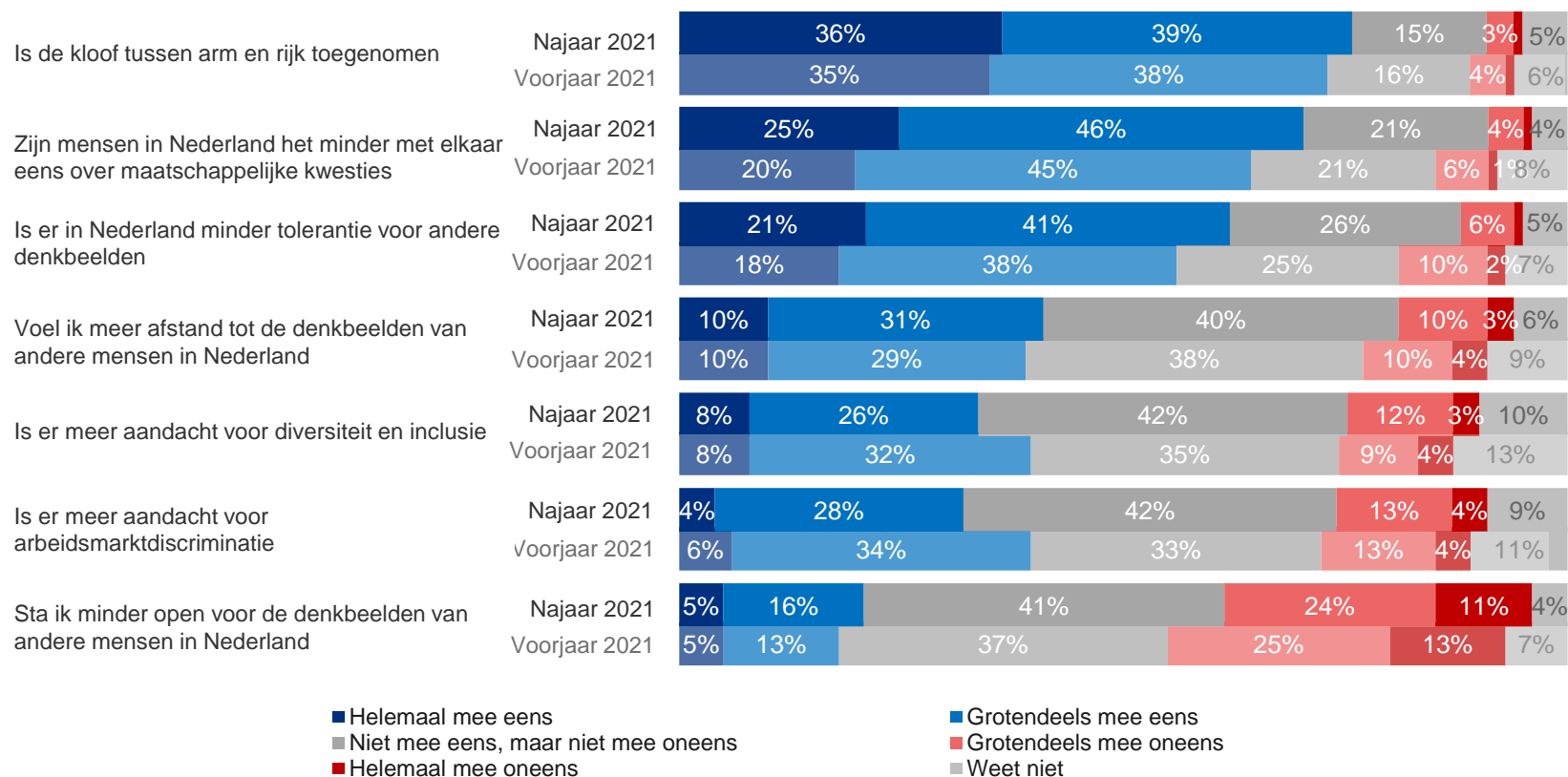
Opleidingsniveau: Laag opgeleiden geven vaker aan weinig spaargeld te hebben (35% versus 23% van de middelbaar en 19% van de hoog opgeleiden). Daarnaast geven hoog opgeleiden vaker aan geen geldzorgen te hebben (73% versus 66% middelbaar en 56% laag opgeleiden).

Vraag: Heeft u op een van de volgende manieren geldzorgen? (Basis: NL Publiek: n=817). Heeft u contact gezocht om afspraken te maken over uw betalingsachterstanden of schuldhulpverlening? Er is veel hulp bij geldzorgen. Denk aan vrijwilligers die je kunnen helpen met je financiële administratie en het bellen naar instanties en denk aan schuldhulpverlening als je schulden hebt. (Nederlanders met problematische schulden; n=20)

Driekwart van de Nederlanders vindt dat de kloof tussen arm en rijk de afgelopen vijf jaar is toegenomen, daarnaast vinden steeds meer mensen dat Nederlanders het minder vaak eens zijn over maatschappelijke kwesties.

Vergeleken met vijf jaar geleden:

Uitspraken maatschappelijke ontwikkelingen



Trend: Najaar 2021 vinden meer Nederlanders dat dat mensen het minder vaak met elkaar eens zijn over maatschappelijke kwesties (71% grotendeels en helemaal mee eens in het najaar versus 65% in het voorjaar). Ten opzichte van het voorjaar vindt men in het najaar minder dat er meer aandacht voor arbeidsmarktdiscriminatie is vergeleken vijf jaar geleden (40% grotendeels en helemaal mee eens in het voorjaar versus 34% in het najaar).

Leeftijdverschillen: 65-plussers zijn het vaker helemaal of grotendeels eens met de uitspraak dat Nederlanders het nu minder met elkaar eens zijn over maatschappelijke kwesties dan vijf jaar geleden (77% versus 65% van alle andere leeftijdsgroepen). Ook zijn 65-plussers het bovengemiddeld vaak helemaal eens met de uitspraak dat de kloof tussen arm en rijk is toegenomen (51% versus 35% van alle andere leeftijdsgroepen).

Opleidingsniveau: laag (48%) en middelbaar opgeleiden (37%) zijn het vaker dan hoog opgeleiden (27%) helemaal eens met de stelling dat de kloof tussen arm en rijk is toegenomen in de afgelopen vijf jaar. Daarnaast vinden meer hoog (59% helemaal of grotendeels eens) dan laag (22%) en middelbaar opgeleiden (32%) dat er meer aandacht is voor diversiteit en inclusie.

Vraag: In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Vergeleken met vijf jaar geleden: ... (Basis: NL Publiek: n=817)

Meer dan de helft maakt zich zorgen over minder tolerantie en het minder vaak eens zijn over maatschappelijke kwesties

Zorgen over ontwikkelingen

Mensen in Nederland zijn het minder met elkaar eens over maatschappelijke kwesties



Voorjaar 2021: 49% (redelijk) veel zorgen

Er is in Nederland minder tolerantie voor andere denkbeelden



Voorjaar 2021: 55% (redelijk) veel zorgen

■ Veel zorgen ■ Redelijk veel zorgen ■ Een beetje zorgen ■ Geen zorgen ■ Weet niet

Trend: de zorgen over het minder met elkaar eens zijn over maatschappelijke kwesties zijn in het afgelopen half jaar toegenomen. In het voorjaar maakte 49% zich hier nog (redelijk) veel zorgen over, in het najaar is dat gestegen tot 58%. Ook maken Nederlanders zich vaker (redelijk) veel zorgen over minder tolerantie voor andere denkbeelden in Nederland vergeleken in het voorjaar (60% in het najaar versus 55% in het voorjaar).

Leeftijdsverschillen: er zijn geen leeftijdsverschillen. Er bestaat dus een redelijk grote mate van consensus onder de vier leeftijdsgroepen.

Opleidingsniveau: ook naar opleidingsniveau geldt dat er geen verschillen zijn tussen één bepaalde groep en twee andere groepen. Er bestaat dus een redelijk grote mate van consensus onder de verschillende opleidingsniveaus.

Vraag: In welke mate maakt u zich zorgen over het volgende? (Basis: NL Publiek dat het (helemaal) eens is met beide uitspraken: n=664)

4

Uitkomsten ZZP-ers

Het meest spontaan genoemde beleidsonderwerp door ZZP-ers is de zorg voor een goede pensioenvoorziening

Open vraag: prioriteit beleidsonderwerpen



Open vraag: om een beeld te krijgen van de onderwerpen waarvan ZZP-ers het belangrijk vinden dat het ministerie van SZW zich ermee bezig houdt, is een open vraag gesteld die achteraf gecodeerd is. De antwoorden waarbij 1% van de ZZP-ers prioriteit aan hebben geven zijn niet opgenomen in de grafiek.

Vraag: Deze vragenlijst gaat over het werkgebied van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Dit ministerie houdt zich bezig met werk en bestaanszekerheid voor iedereen. Denk bijvoorbeeld aan: de werking van de arbeidsmarkt, pensioenen, armoedebestrijding en schuldhulpverlening, uitkeringen, integratie en inburgering, arbeidsmigratie, leven lang ontwikkelen, inkomensbeleid, het combineren van arbeid en zorg, kinderopvang, en arbeidsomstandigheden en de inspectie daarop. Wat zijn volgens u de belangrijkste problemen die de minister en staatssecretaris van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de komende 12 maanden moeten aanpakken? (Open vraag. Basis: ZZP: n=4501).

Ongeveer vier op de tien ZZZP-ers vinden dat de minister en staatssecretaris zich bezig moeten houden met het tegengaan van misbruik van uitkeringen en toeslagen en met armoede in Nederland

Prioriteit beleidsonderwerpen



- = urgenter dan afgelopen voorjaar
- = minder urgent dan afgelopen voorjaar
- = niet veranderd
- = afgelopen voorjaar niet gevraagd

Leeftijdsverschillen: als het gaat om de zorg dat handhaving met 'menselijke maat' gebeurt vinden 18 t/m 34 jarigen het minder vaak dan gemiddeld belangrijk. Verder zijn de verschillen tussen de verschillende leeftijdsgroepen klein.

Opleidingsniveau: naar opleidingsniveau geldt dat er geen verschillen zijn tussen de verschillende opleidingsgroepen.

Vraag: Waar moeten de minister en staatssecretaris zich in de komende 12 maanden vooral mee bezighouden, vindt u? (ZZP: n=501). * De groep laag opgeleide ZZZP-ers is te klein om betrouwbare uitspraken over te kunnen doen (n=19). Dit geldt voor alle vragen die aan deze doelgroep zijn gesteld.

Ruim één op de vijf ZPP-ers maakt zich zorgen om het tegengaan van misbruik met uitkeringen en toeslagen en het tegengaan van armoede

Zorgen prioriteit beleidsonderwerpen



- = urgenter dan afgelopen voorjaar
- = minder urgent dan afgelopen voorjaar
- = niet veranderd
- = afgelopen voorjaar niet gevraagd

Leeftijdsverschillen: De mate waarin de verschillende generaties ZPP-ers zich zorgen maken verschilt nauwelijks.

Opleidingsniveau: Ook naar opleidingsniveau geldt dat er geen significante verschillen zijn tussen de verschillende opleidingsgroepen.

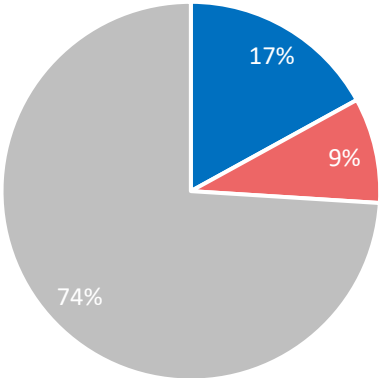


NB: de vergelijking tussen verschillende generaties of opleidingsniveaus is niet voor alle genoemde zorgen mogelijk, aangezien de basis hiervoor te klein was om een uitsplitsing te kunnen maken.

Vraag: Over welke van de onderwerpen die u belangrijk vindt maakt u zich ook zorgen? (ZPP; alleen gevraagd aan ZPP-ers die deze onderwerpen belangrijk vinden n=501).

17% van de ZZP-ers in dit onderzoek maakt momenteel gebruik van de TOZO, 9% maakt hier geen gebruik van terwijl men daar wel voor in aanmerking komt

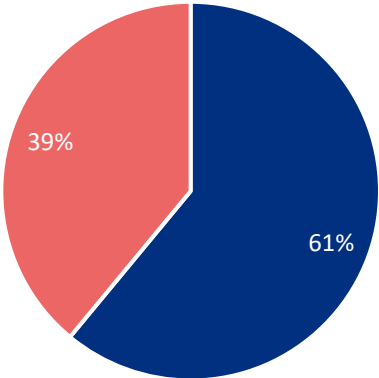
Gebruik TOZO



- ja
- nee, maar ik kom daar wel voor in aanmerking
- nee, want ik kom daar niet voor in aanmerking

doorvraag →

Geholpen met TOZO

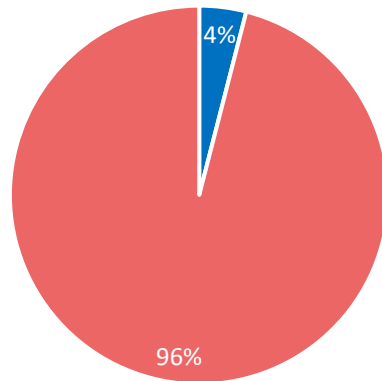


- ja
- nee

Vraag: Maakt u op dit moment gebruik van de TOZO? Hoe lang kunt u rondkomen als de TOZO stopt? (ZZP: n=501). Doorvraag: Heeft de TOZO u geholpen? (ZZP die gebruik maken van TOZO n=132).

4% van de ZZP-ers in dit onderzoek heeft binnen de TOZO een lening afgesloten voor bedrijfskapitaal

Lening binnen de TOZO



■ ja

■ nee

doorvraag

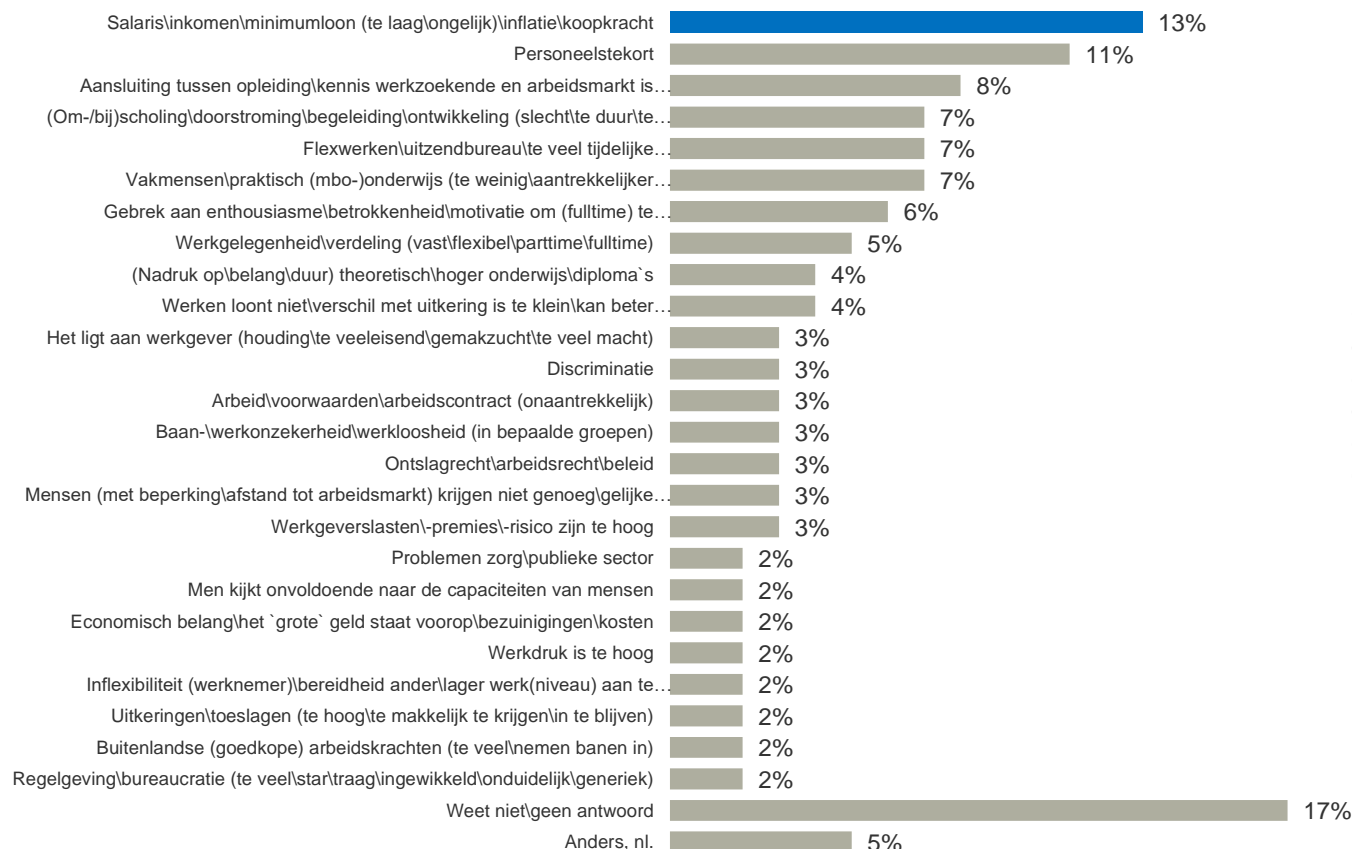
Terugbetalen lening

Van de 6 ZZP-ers die een lening hebben afgesloten binnen de TOZO geven er 3 aan deze lening ook te kunnen terugbetalen. 1 geeft aan dit niet terug te kunnen betalen en 2 weten nog niet of ze de lening kunnen terugbetalen.

Vraag: Binnen de TOZO kun je ook een lening voor bedrijfskapitaal afsluiten tot maximaal 10.157 euro tegen 2% rente met een maximale looptijd van 5 jaar. Heeft u binnen de TOZO gebruik gemaakt van zo'n lening? (ZZP: n=501). **Doorvraag:** Verwacht u deze lening te kunnen terugbetalen? (ZZP die gebruik maken van een lening binnen de TOZO n=6)

De door ZZP-ers meest genoemde knelpunten op de arbeidsmarkt hebben te maken met salaris/inkomen/minimumloon/inflatie/koopkracht

Open vraag: knelpunten op de arbeidsmarkt

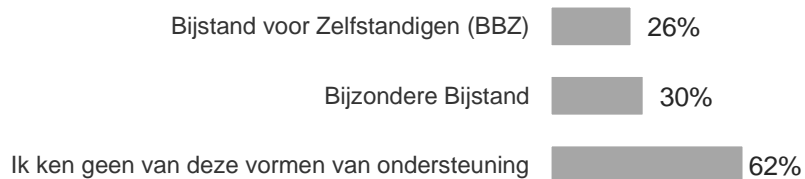


Open vraag: om een beeld te krijgen van de onderwerpen waarvan ZZZP-ers vinden dat de grootste knelpunten op de arbeidsmarkt zijn, is een open vraag gesteld die achteraf gecodeerd is. In de grafiek zijn de antwoorden die enkel 1% van de ZZZP-ers heeft genoemd niet opgenomen.

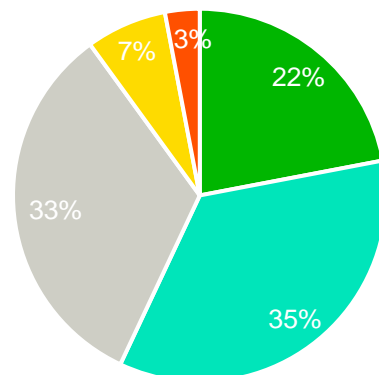
Vraag: Wat zijn volgens u de grootste knelpunten op de arbeidsmarkt (dus als het gaat om banen, arbeidscontracten, werkgelegenheid, het vervullen van vacatures, mensen begeleiden van werk naar werk en scholing en ontwikkeling van medewerkers)? (Open vraag. Basis: ZZZP-ers: n=501).

Zes op de tien ZZP-ers zijn niet bekend met de corona steunmaatregelen die door de gemeente worden geboden

Bekendheid Corona steunmaatregelen



Rondkomen met inkomen



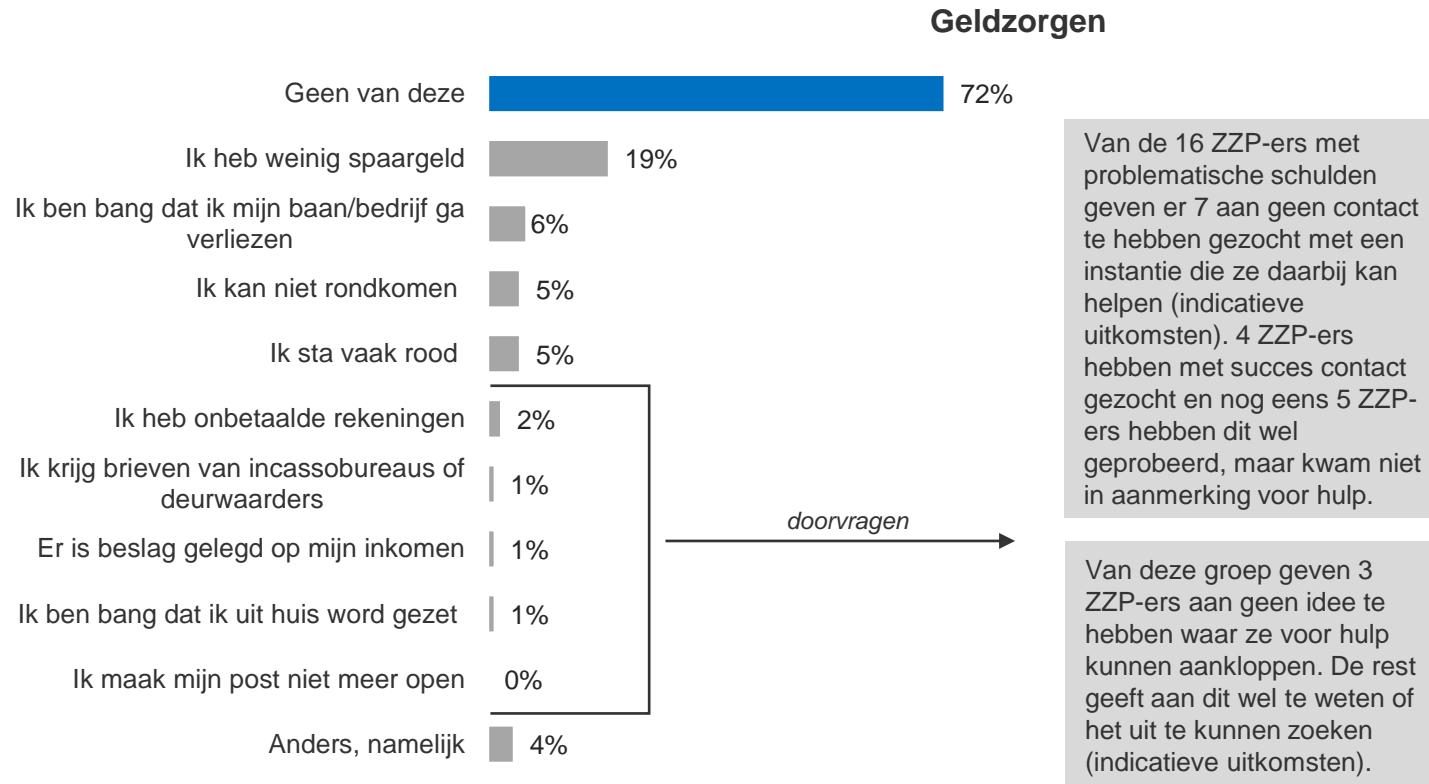
- Heel gemakkelijk
- Gemakkelijk
- Niet gemakkelijk, niet moeilijk
- Redelijk moeilijk
- Heel moeilijk

Leeftijdsverschillen: gekeken naar leeftijd valt op dat vooral 65-plussers aangeven redelijk moeilijk rond te komen (19%) vergeleken het gemiddelde (7%).

Opleidingsniveau: naar opleidingsniveau geldt dat er geen significante verschillen zijn tussen de verschillende opleidingsgroepen.

Vraag: Gemeenten bieden verschillende vormen van ondersteuning na het aflopen van de Corona steunregelingen. Welk van deze regelingen kent u? (ZZP: n=501). Vraag: Kunt u (heel) gemakkelijk, redelijk of (heel) moeilijk rondkomen met uw inkomen? (Basis: NL Publiek: n=501) (Laag opgeleide Nederlanders: n=19; Midden opgeleide Nederlanders: n=155; Hoog opgeleide Nederlanders: n=322).

Ruim zeven van de tien ZZP-ers heeft geen zorgen over geld, een kleine groep heeft problematische geldzorgen



Leeftijdsv verschillen: over geldzaken zijn er geen verschillen tussen de verschillende leeftijdsgroepen.

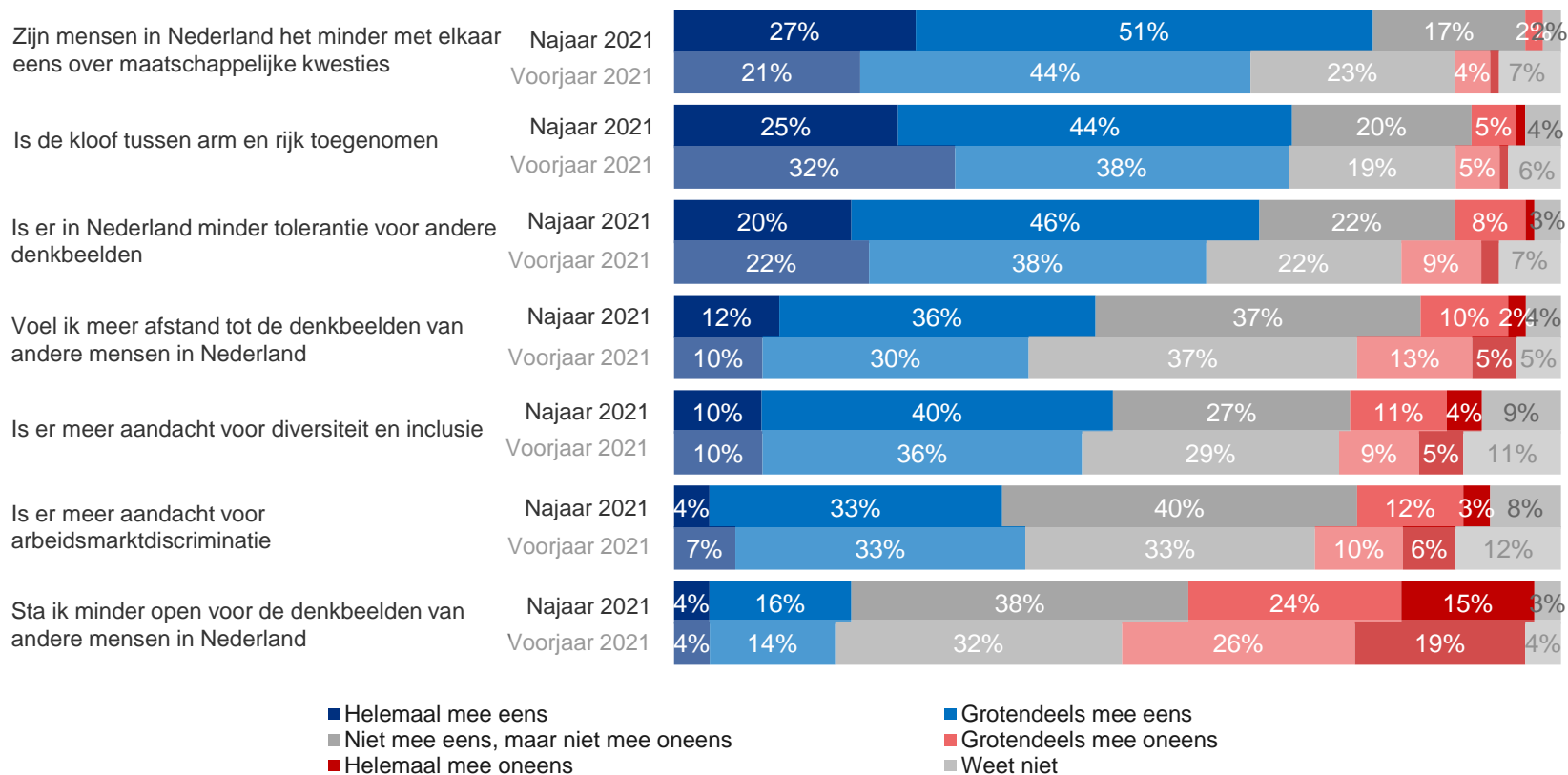
Opleidingsniveau: op het gebied van geldzorgen zijn er eveneens geen verschillen in opleidingsniveau.

Vraag: Heeft u op een van de volgende manieren geldzorgen? (ZZP; n=501). **Doorvraag:** Heeft u contact gezocht om afspraken te maken over uw betalingsachterstanden of schuldhulpverlening? Er is veel hulp bij geldzorgen. Denk aan vrijwilligers die je kunnen helpen met je financiële administratie en het bellen naar instanties en denk aan schuldhulpverlening als je schulden hebt. (ZZP-ers met problematische schulden; n=16)

De meeste ZZP-ers ervaren dat mensen in Nederland het tegenwoordig minder met elkaar eens zijn over maatschappelijke kwesties vergeleken vijf jaar geleden

Vergeleken met vijf jaar geleden:

Uitspraken maatschappelijke ontwikkelingen



Trend: Najaar 2021 vinden meer Nederlanders dat dat mensen het tegenwoordig minder vaak met elkaar eens zijn over maatschappelijke kwesties (78% grotendeels en helemaal mee eens in het najaar versus 65% in het voorjaar. Het aantal ZZP-ers dat het eens is met de stelling of de kloof tussen arm en rijk is toegenomen, vergeleken vijf jaar geleden, is in het najaar van 2021 (69%) nagenoeg gelijk aan het voorjaar van 2021 (70%).

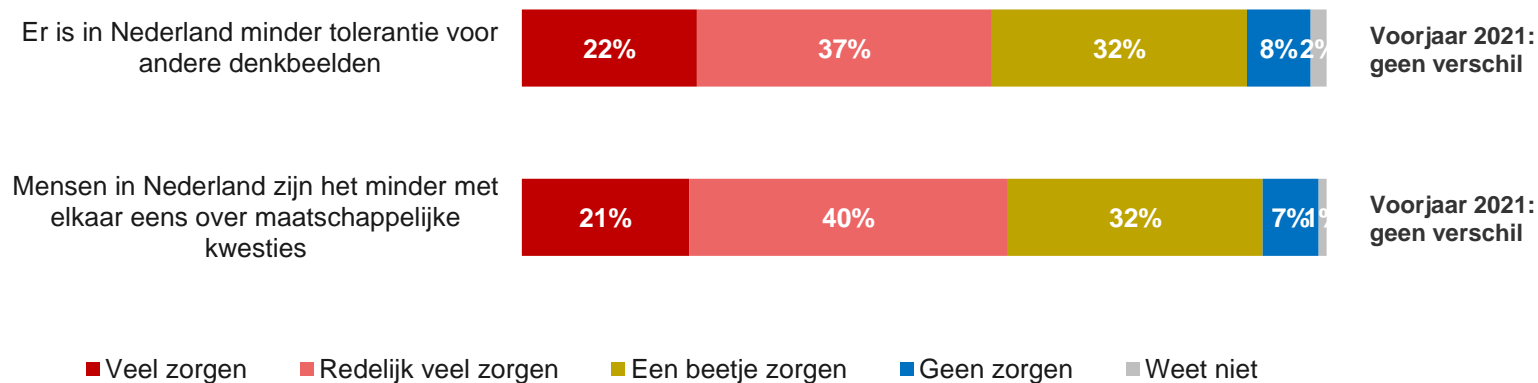
Leeftijdverschillen: 65-plussers staan vaker minder open voor de denkbeelden van andere mensen in Nederland vergeleken met vijf jaar geleden (31% versus 16% van alle andere leeftijdsgroepen).

Opleidingsniveau: hoog opgeleiden zijn het vaker grotendeels eens met de stelling dat de aandacht voor diversiteit en inclusie is toegenomen in de afgelopen vijf jaar (47% versus 40% van alle andere leeftijdsgroepen).

Vraag: In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Vergeleken met vijf jaar geleden: (ZZP; n=501).

Circa zes op de tien ZZZP-ers maken zich zorgen om de afnemende tolerantie voor andere denkbeelden en dat Nederlanders het minder vaak eens zijn over maatschappelijke kwesties

Zorgen over ontwikkelingen



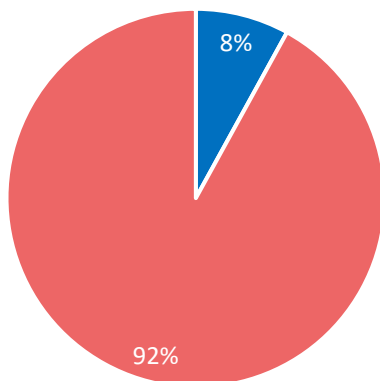
Leeftijdsverschillen: De mate waarin de ZZZP-ers zich zorgen maken over deze maatschappelijke ontwikkelingen verschilt niet onder de verschillende leeftijden.

Opleidingsniveau: hetzelfde geldt voor opleidingsniveau.

Vraag: In welke mate maakt u zich zorgen over het volgende? (ZZP; alleen gesteld aan ZZZP-ers die het enigszins of helemaal eens waren met deze onderwerpen n=429).

Van de ZZP-ers heeft 8 procent zakelijke of privé schulden opgebouwd door Corona, daarvan geeft circa de helft aan dat deze schulden het voortbestaan van eigen bedrijf bedreigen

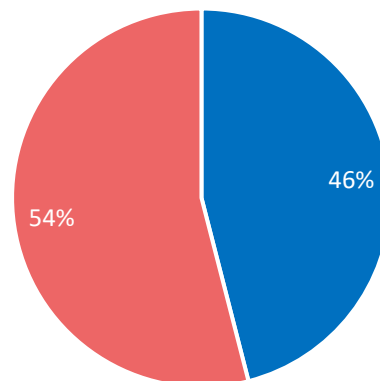
Zakelijke of privé schulden door Corona



■ ja

■ nee

Bedreiging op voortbestaan van bedrijf



■ ja

■ nee

doorvraag

Van de 38 ZZP-ers met zakelijke of privé schulden door corona geven er 18 aan dat deze schulden een bedreiging vormen voor het voortbestaan van eigen bedrijf.

Vraag: Heeft u zakelijke of privé schulden opgebouwd door Corona? (ZZP: n=501). **Doorvraag:** Bedreigen deze schulden het voortbestaan van uw bedrijf? (ZZP die een schuld heeft opgebouwd door corona: n=38)

5

Uitkomsten werkgevers

De thema's omtrent corona en inkomen én de zorg voor een goede pensioenvoorziening zijn door werkgevers het vaakst genoemd als beleidsprioriteiten

Open vraag: prioriteit beleidsonderwerpen



Open vraag: om een beeld te krijgen van de onderwerpen waarvan werkgevers het belangrijk vinden dat het ministerie van SZW zich ermee bezig houdt, is een open vraag gesteld die achteraf gecodeerd is. De antwoorden waarbij 1% van de ondernemers prioriteit aan geeft zijn niet opgenomen in de grafiek.

Vraag: Deze vragenlijst gaat over het werkgebied van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Dit ministerie houdt zich bezig met werk en bestaanszekerheid voor iedereen. Denk bijvoorbeeld aan: de werking van de arbeidsmarkt, pensioenen, armoedebestrijding en schuldhulpverlening, uitkeringen, integratie en inburgering, arbeidsmigratie, leven lang ontwikkelen, inkomensbeleid, het combineren van arbeid en zorg, kinderopvang, en arbeidsomstandigheden en de inspectie daarop. Wat zijn volgens u de belangrijkste problemen die de minister en staatssecretaris van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de komende 12 maanden moeten aanpakken? (Open vraag. Basis: werkgevers: n=534).

Misbruik van uitkeringen en toeslagen wordt als belangrijkste beleidsonderwerp genoemd. Het bestrijden en voorkomen van werkloosheid wordt door werkgevers minder belangrijk gevonden dan een half jaar geleden (42% in het voorjaar tegenover 16% in het najaar).

Prioriteit beleidsonderwerpen



- = urgenter dan afgelopen voorjaar
- = minder urgent dan afgelopen voorjaar
- = niet veranderd
- = afgelopen voorjaar niet gevraagd

Leeftijdverschillen: er zijn geen leeftijdverschillen*

Opleidingsniveau: middelbaar opgeleide werkgevers vinden de aanpak van oneerlijke concurrentie van buitenlandse arbeidskrachten vaker belangrijk dan hoog opgeleide werkgevers (34% versus 19%)*.

Bedrijfsgrootte: de bedrijfsgrootte van een werkgever heeft geen invloed op hoe zij over de prioritering van de beleidsonderwerpen denken. Er zijn geen significante verschillen tussen de bedrijfsgroottes en het totaal gevonden.

Bij werkgevers zijn de zorgen over koopkracht, het combineren van arbeid en zorgtaken en het bewaken van arbeidsomstandigheden het afgelopen jaar toegenomen

Zorgen prioriteit beleidsonderwerpen*



- = urgenter dan afgelopen voorjaar
- = minder urgent dan afgelopen voorjaar
- = niet veranderd
- = afgelopen voorjaar niet gevraagd

Leeftijdverschillen: De mate waarin de verschillende generaties werkgevers zich zorgen maken verschilt nauwelijks.

Opleidingsniveau: er zijn geen verschillen naar opleidingsniveau.

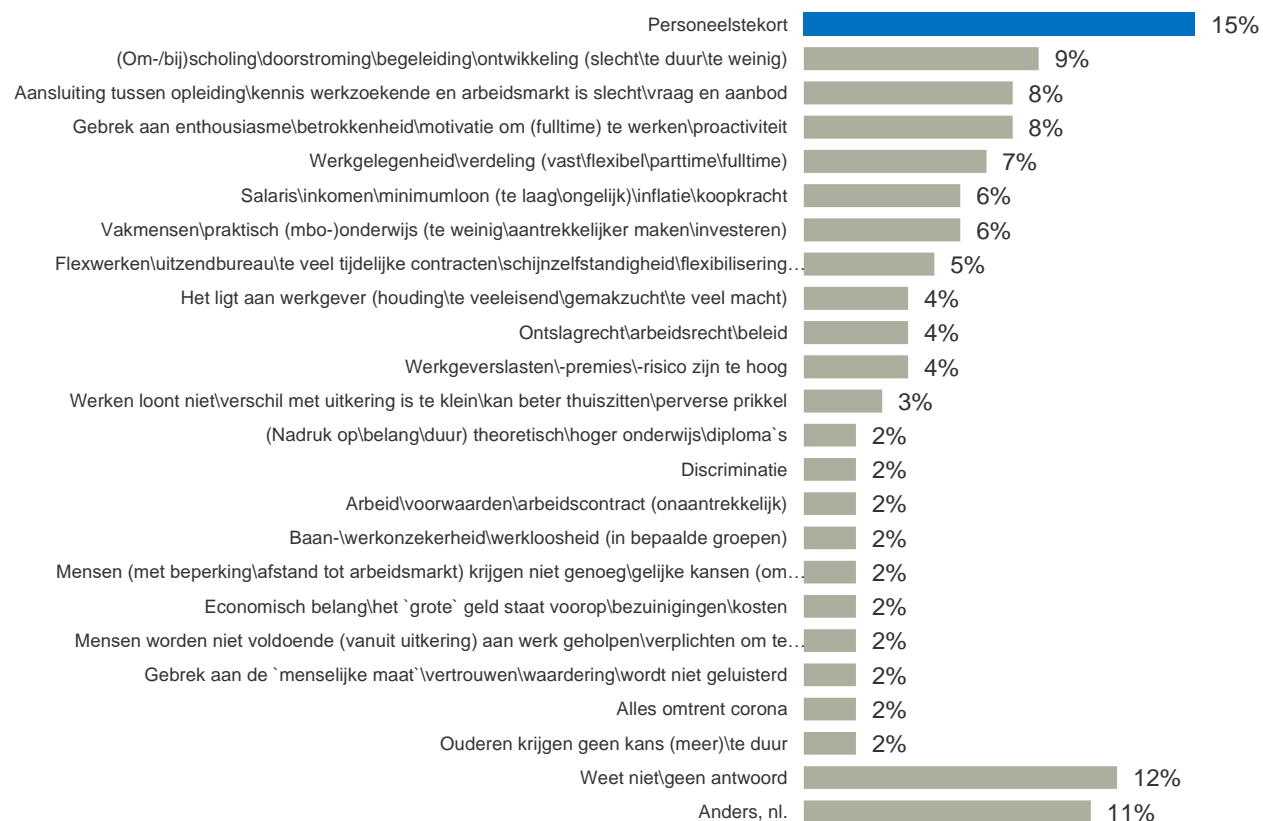


NB: de vergelijking tussen verschillende generaties of opleidingsniveaus is niet voor alle genoemde zorgen mogelijk, aangezien de basis hiervoor te klein was om een uitsplitsing te kunnen maken.

Vraag: Over welke van de onderwerpen die u belangrijk vindt maakt u zich ook zorgen? (alleen gevraagd aan werkgevers die deze onderwerpen belangrijk vinden n=534).

Door ondernemers wordt personeelstekort het vaakst genoemd als grootste knelpunt op de arbeidsmarkt

Open vraag: knelpunten op de arbeidsmarkt



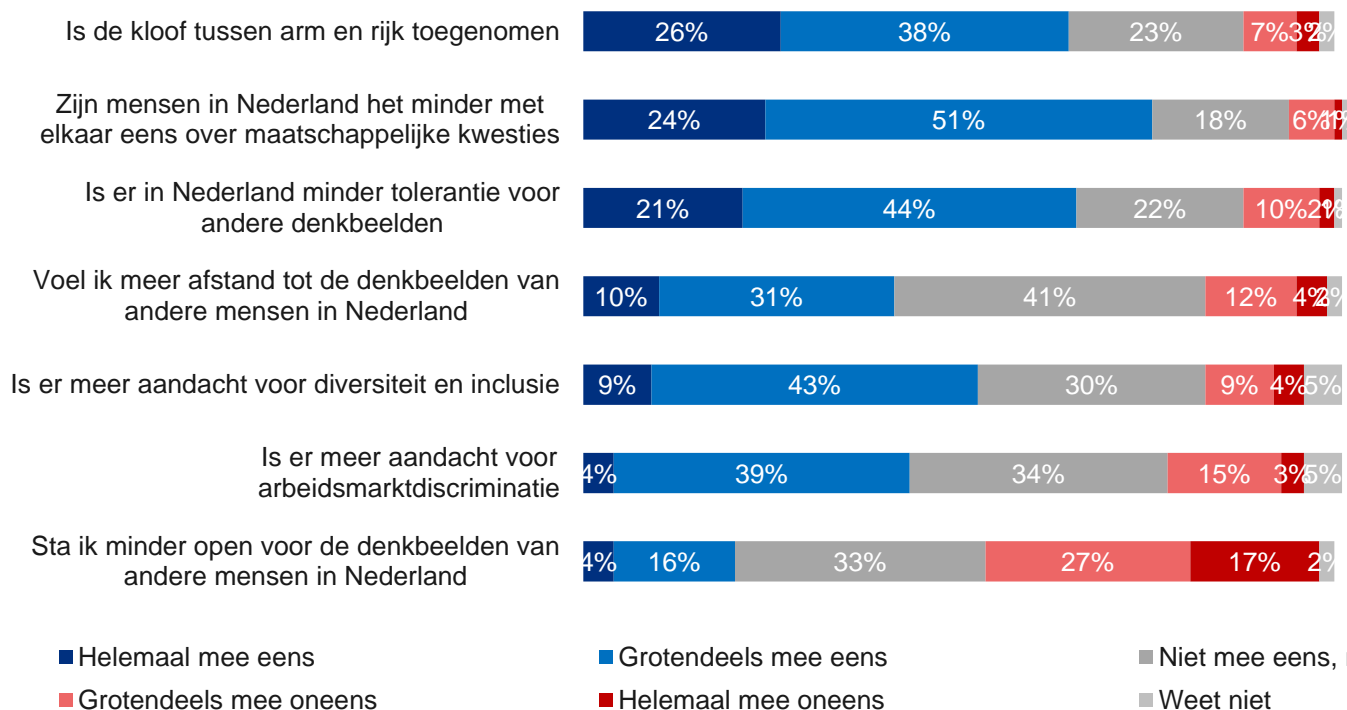
Open vraag: om een beeld te krijgen van de onderwerpen waarvan ondernemers vinden dat de grootste knelpunten op de arbeidsmarkt zijn, is een open vraag gesteld die achteraf gecodeerd is. De antwoorden waarbij 1% van de ondernemers prioriteit aan geeft zijn niet opgenomen in de grafiek.

Vraag: Wat zijn volgens u de grootste knelpunten op de arbeidsmarkt (dus als het gaat om banen, arbeidscontracten, werkgelegenheid, het vervullen van vacatures, mensen begeleiden van werk naar werk en scholing en ontwikkeling van medewerkers)? (Open vraag. Basis: ondernemers: n=534).

Driekwart van de werkgevers zijn het ermee eens dat mensen in Nederland het tegenwoordig minder met elkaar eens zijn over maatschappelijke kwesties dan vijf jaar geleden

Vergeleken met vijf jaar geleden:

Uitspraken maatschappelijke ontwikkelingen



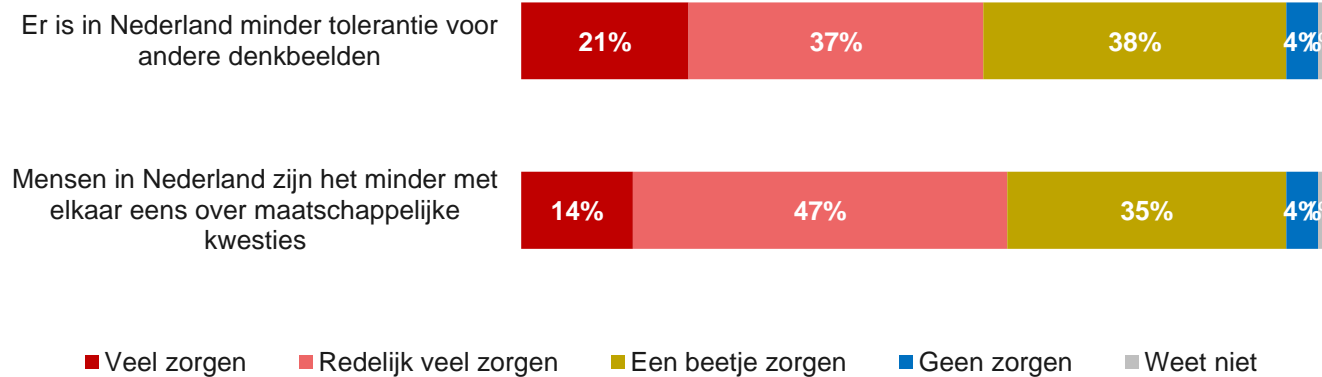
Leeftijdsv verschillen: over de uitspraken over maatschappelijke ontwikkelingen zijn er geen verschillen tussen de verschillende leeftijdsgroepen.

Opleidingsniveau: ook tussen de verschillende opleidingsniveaus is er weinig verschil in de uitspraken over maatschappelijke ontwikkelingen.

Vraag: In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Vergeleken met vijf jaar geleden: (werkgevers; n=534).

Circa zes op de tien werkgevers maken zich zorgen om de afnemende tolerantie voor andere denkbeelden en dat Nederlanders het minder vaak eens zijn over maatschappelijke kwesties

Zorgen over ontwikkelingen

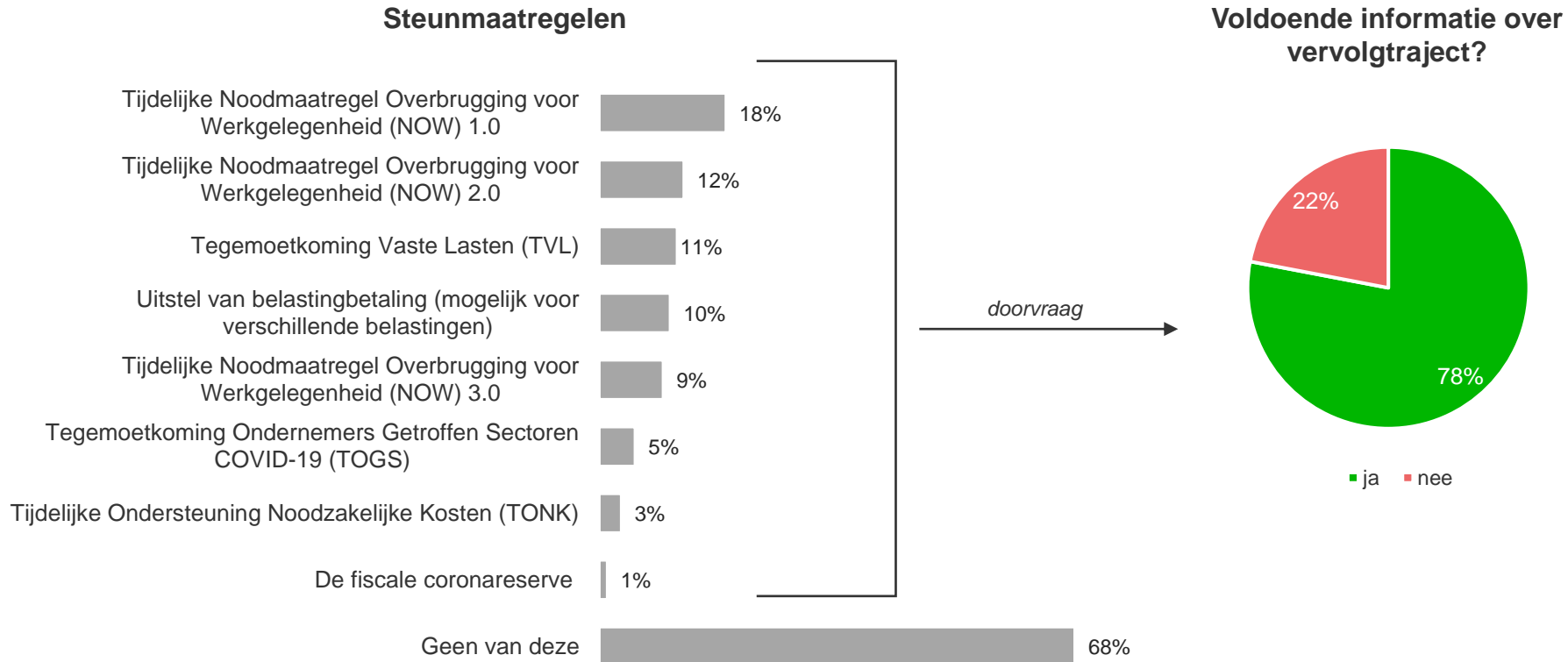


Leeftijdsverschillen: De mate waarin de ZZP-ers zich zorgen maken over deze maatschappelijke ontwikkelingen verschilt niet onder de verschillende leeftijden.

Opleidingsniveau: hetzelfde geldt voor opleidingsniveau.

Vraag: In welke mate maakt u zich zorgen over het volgende? (ZZP; alleen gesteld aan ZZP-ers die het enigszins of helemaal eens waren met deze onderwerpen n=445).

Circa vier op de tien werkgevers in dit onderzoek maakt gebruik van een NOW regeling of heeft daar gebruik van gemaakt



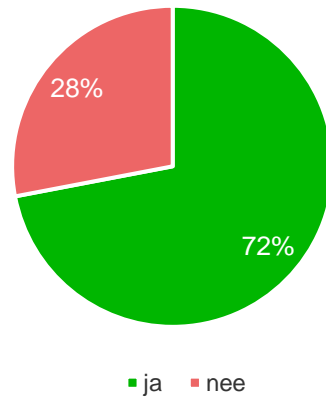
Vraag: Van welke van de volgende steunmaatregelen heeft u gebruik gemaakt? (werkgevers; n=534); **Doorvraag:** Heeft u voldoende informatie over het vervolgtraject? (werkgevers die gebruik maken van genoemde steunmaatregelen; n=150). * De doelgroep is te klein om betrouwbare uitspraken over te kunnen doen op basis van leeftijdsgroepen en opleidingsniveau.

Ruim zeven op de tien werkgevers met een NOW regeling uit dit onderzoek geven aan dat deze regeling hen geholpen heeft

Indien gebruik gemaakt van een NOW regeling

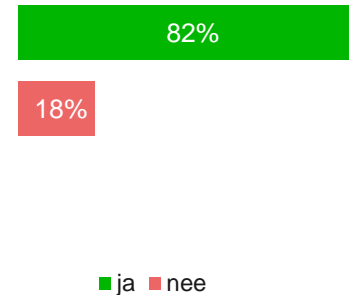


NOW regeling geholpen?



Vaststelling aangevraagd?

Heeft u al een vaststelling aangevraagd?

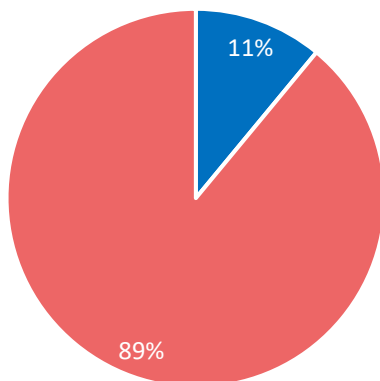


Van de 109 werkgevers met een NOW regeling geeft 72% aan dat deze regeling hen geholpen heeft. Van de werkgevers met een NOW regeling hebben er 20 nog geen vaststelling aangevraagd.

Vraag: Heeft de NOW regeling u geholpen? (Werkgevers met een NOW regeling; n=109); **Doorvraag:** Heeft u al een vaststelling aangevraagd (definitief oordeel over waar u recht op heeft of eventueel moet terugbetalen?) (Werkgevers met een NOW regeling; n=109).

Circa een op de tien werkgevers heeft zakelijke of privé schulden opgebouwd door Corona, daarvan geeft ruim de helft aan dat deze schulden het voortbestaan van eigen bedrijf bedreigen

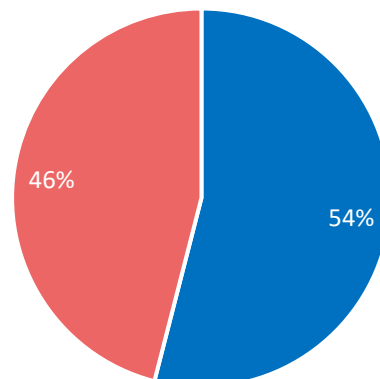
Zakelijke of privé schulden door Corona



■ ja

■ nee

Bedreiging op voortbestaan van bedrijf



■ ja

■ nee

doorvraag

Van de 67 werkgevers met zakelijke of privé schulden door corona geven er 36 aan dat deze schulden een bedreiging vormt voor het voortbestaan van eigen bedrijf.

Vraag: Heeft u zakelijke of privé schulden opgebouwd door Corona? (werkgevers: n=534). **Doorvraag:** Bedreigen deze schulden het voortbestaan van uw bedrijf? (Werkgevers die een schuld heeft opgebouwd door corona: n=67)

6 Bijlagen

Responsoverzicht: NL publiek en bedrijven

NL Publiek				Bedrijven				Bedrijven	
	NL publiek representatief (%)	Ongewogen (%)	Gewogen (%)		Bedrijven representatief (%)	Ongewogen (%)	Gewogen (%)	Branche*	Bedrijven ongewogen (%)
Gender				Aantal werknemers					
▪ Man	49,3	52,0	49,3					▪ Handel	23
▪ Vrouw	50,7	48,0	50,7					▪ Specialistische zakelijke diensten	21
Leeftijd				▪ 2 - 4	68	27	68	▪ Overige dienstverlening	10
▪ 18 t/m 24	10,8	10,8	10,8	▪ 5 - 10	16	17	16	▪ Gezondheids- en welzijnszorg	9
▪ 25 t/m 34	15,7	15,4	15,7	▪ 10 - 49	13	31	13	▪ Landbouw, bosbouw en visserij	5
▪ 35 t/m 44	15,0	15,3	15,0	▪ 50 of meer	3	25	3	▪ Informatie en communicatie	5
▪ 45 t/m 54	18,7	17,7	18,7					▪ Industrie	4
▪ 55 t/m 65	16,8	16,6	16,8					▪ Bouwnijverheid	4
▪ 65-plus	23,0	24,1	23,0					▪ Vervoer en opslag	4
Opleidingsniveau								▪ Horeca	4
▪ Laag opgeleid	22,0	15,1	22,0					▪ Financiële dienstverlening	3
▪ Middelbaar opgeleid	40,3	46,0	40,3					▪ Cultuur, sport en recreatie	3
▪ Hoog opgeleid	37,7	38,9	37,7					▪ Verhuur en overige zakelijke diensten	2
Grootte huishouden								▪ Energievoorziening	1
▪ 1 t/m 2	58,3	55,7	58,4					▪ Verhuur en handel van onroerend goed	1
▪ 3 t/m 4	33,2	36,4	33,3					▪ Onderwijs	1
▪ 5 of meer	8,3	8,0	8,4					▪ Delfstoffenwinning	-
▪ Onbekend	0,2							▪ Waterbedrijven en afvalbeheer	-
Nielsen regio									
▪ Grote steden + randgemeenten	15,9	12,6	15,9						
▪ Rest west	29,4	25,5	29,4						
▪ Noord	10,1	12,6	10,1						
▪ Oost	20,6	24,7	20,7						
▪ Zuid	23,9	24,6	23,9						

* Op branche is niet herwogen

Responsoverzicht: ZZP

ZZP

	ZZP representatief (%)	Ongewogen (%)	Gewogen (%)
Gender			
▪ Man	62,5	62,3	62,5
▪ Vrouw	37,5	37,7	37,5
Leeftijd			
▪ 18 t/m 24	3,4	1,4	3,4
▪ 25 t/m 34	16,5	12,6	16,5
▪ 35 t/m 44	22,3	24,0	22,3
▪ 45 t/m 54	29,6	30,9	29,6
▪ 55 t/m 65	22,6	24,8	22,6
▪ 65-plus	5,6	6,4	5,6

ZZP

Branche*	Bedrijven ongewogen (%)
▪ Specialistische zakelijke diensten	21
▪ Overige dienstverlening	12
▪ Gezondheids- en welzijnszorg	12
▪ Geen van deze	11
▪ Informatie en communicatie	10
▪ Bouwnijverheid	10
▪ Cultuur, sport en recreatie	6
▪ Handel	4
▪ Financiële dienstverlening	4
▪ Industrie	3
▪ Vervoer en opslag	2
▪ Horeca	2
▪ Landbouw, bosbouw en visserij	1
▪ Verhuur en overige zakelijke diensten	1
▪ Onderwijs	1
▪ Openbaar bestuur en overheid	1
▪ Energievoorziening	
▪ Verhuur en handel van onroerend goed	
▪ Delfstoffenwinning	
▪ Waterbedrijven en afvalbeheer	

* Op branche is niet herwogen